

Готельно-ресторанне господарство Ковельсько-Турийського рекреаційного району Волинської області

Роботу виконано на кафедрі туризму та готельного господарства СНУ ім. Лесі Українки

Проаналізовано сучасний стан готельно-ресторанного господарства на теренах Ковельсько-Турийського рекреаційного району. З'ясовано просторову диференціацію готельно-ресторанного господарства Ковельсько-Турийського рекреаційного району. Досліджено територіальну дислокацію підприємств готельного господарства та підприємств ресторанного господарства в Ковельському й Турийському рекреаційних підрайонах Ковельсько-Турийського рекреаційного району Волинської області. Виділено структуру готельно-ресторанного господарства рекреаційного району, особливості функціонування підприємств готельного господарства й підприємств ресторанного господарства як основних елементів рекреаційного потенціалу Ковельсько-Турийського рекреаційного району. Запропоновано шляхи оптимізації для подальшого розвитку та функціонування підприємств готельно-ресторанного бізнесу на території Ковельсько-Турийського рекреаційного району.

Ключові слова: рекреаційний район, рекреаційний підрайон, послуги, готельно-ресторанне господарство, готель, ресторан, сфера обслуговування.

Ляшук Н. Н. Гостинично-ресторанное хозяйство Ковельско-Турийского рекреационного района Волинской области. Проанализировано современное состояние гостинично-ресторанного хозяйства на поприщах Ковельско-Турийского рекреационного района. Выяснена пространственная дифференциация гостинично-ресторанного хозяйства Ковельско-Турийского рекреационного района. Исследована территориальная дислокация предприятий гостиничного хозяйства и предприятий ресторанного хозяйства на территории Ковеля та Турийского рекреационных субрайонов Ковельско-Турийского рекреационного района. Выделена структура гостинично-ресторанного хозяйства рекреационного района, особенности функционирования предприятий гостиничного хозяйства и предприятий ресторанного хозяйства как основных элементов рекреационного потенциала Ковельско-Турийского рекреационного района Волинской области. Предложены пути оптимизации для последующего развития и функционирования предприятий гостинично-ресторанного бизнеса на территории Ковельско-Турийского рекреационного района.

Ключевые слова: рекреационный район, рекреационный субрайон, услуги, гостинично-ресторанное хозяйство, гостиница, ресторан, сфера обслуживания.

Lyashuk N. N. Hotel-restaurant Economy of the Kovel-Turisk Recreational District of the Volin Region.

The modern state of hotel-restaurant economy of the Kovel-Turisk recreational district is analysed. Spatial differentiation of hotel-restaurant economy of the Kovel-Turisk recreational district is found out. Territorial distribution of enterprises of hotel economy and enterprises of restaurant economy is explored on territory of Kovel and Turisk recreational subdistricts of the Kovel-Turisk recreational district of the Volin region. The structure of hotel-restaurant economy of recreational district, feature of functioning of enterprises of hotel economy and enterprises of restaurant economy is selected as basic elements of recreational potential of the Kovel-Turisk recreational district of the Volin region. The ways of optimization are offered for subsequent development and functioning of enterprises of hotel-restaurant business on territory of the Kovel-Turisk recreational district of the Volin region.

Key words: recreational district, recreational subdistrict, services, hotel-restaurant economy, hotel, restaurant, sphere of service.

Постановка наукової проблеми та її значення. Дослідження сфери обслуговування включає і дослідження територіальної організації підприємств готельно-ресторанного господарства (ГРГ), яка є її складовою частиною. Розвиток ГРГ відбувається з урахуванням просторових диференціацій рекреаційних районів і регіону загалом. ГРГ Ковельсько-Турийського рекреаційного району Волинської області слід розглядати в нерозривному зв'язку з дослідженням його просторово-часового формування та закономірностей функціонування на окремій території. Тому аналіз цієї проблеми дасть змогу повніше розкрити напрями подальшого розвитку та функціонування ГРГ як складової частини туристичного потенціалу рекреаційного району.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Теоретичні дослідження організації і управління підприємствами ГРГ, а саме форми й методи організації, управління, обслуговування в закладах готельного та ресторанного типу, висвітлено в роботах вітчизняних науковців [1–2; 6–7; 11–12; 14–15]. Х. Й. Роглев розкрив особливості формування ринку готельних послуг та індустрії гостинності на сучасному етапі [15]. С. І. Байлик проаналізував геопросторову типологію готельних підприємств за функціональними ознаками, рівнем комфорту, особливостями формування готельного господарства України та за кордоном [2]. Досліджували організацію обслуговування в рестораних закладах, у тому числі їх класифікацію, Г. Т. П'ятницька [14] та Н. О. П'ятницька [12]. В. В. Архипов дослідив проблеми організації ресторанного господарства [1]; В. Д. Карпенко – особливості обслуговування в готельно-туристичних комплексах [6]. Вивченню стану розвитку (ГРГ) Волинської області присвячені роботи [3; 5, с. 8–10]. Однак аналіз сучасного стану ГРГ у межах Ковельсько-Турійського рекреаційного району ми здійснюємо уперше.

Мета статті – проаналізувати розвиток ГРГ Ковельсько-Турійського рекреаційного району; **завдання** – схарактеризувати сучасний стан й умови функціонування закладів розміщення та харчування – основних елементів туристичного потенціалу району, розробити заходи щодо його оптимізації.

Матеріали й методи дослідження. У процесі виконання роботи використано літературні джерела та матеріали головного управління статистики у Волинській області.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів дослідження. Ковельсько-Турійський рекреаційний район почав формуватися на основі цінних, високоатракативних лісо-озерних комплексів, мережі мисливських господарств, санаторно-курортних ресурсів. Географічні межі району збігаються з межами Ковельського та Турійського адміністративних районів Волинської області. Ковельсько-Турійський рекреаційний район поділяється на підрайони: Ковельський і Турійський [13]. Загальна площа району 3,1 тис. км² (15,4 % площі Волинської області) [4].

В. Павлов (1998) виділяє на території району три рекреаційні вузли: Ковельський, Озерянський, Соминський [13]. Результати аналізу ГРГ району засвідчують, що, крім вищезгаданих рекреаційних вузлів, потрібно виділити Турійський рекреаційний вузол.

На розвиток і спеціалізацію підприємств ГРГ впливає виробничий і промисловий профіль територій рекреаційного району. Такі підприємства розвиваються з урахуванням задоволення потреб на їх послуги. Тому вдосконалення внутрішніх і зовнішніх економічних зв'язків району, з урахуванням усіх переваг і недоліків, позитивно вплине на розвиток і територіальну організацію ГРГ. Уздовж залізничних і автомобільних магістралей сформувалися смуги високої концентрації населення і промислового виробництва. Це здійснює значний вплив на характер спеціалізації та концентрації ГРГ області, який найбільш чітко проявляється в місцях перетину транспортних шляхів (м. Ковель, смт Турійськ, Луків), де сконцентровано значну кількість підприємств ГРГ рекреаційного району. На периферійних територіях ГРГ розвинуто слабо.

Ринок послуг ГРГ фактично всеосяжний і об'єднує послуги підприємств ресторанного господарства (ПРГ), підприємств готельного господарства (ПГГ), тому охоплює всі вікові, соціальні, етнічні верстви населення.

Основні споживачі послуг підприємств ГРГ в області – місцеві жителі (працівники галузі, допоміжні обслуговувальні галузі господарства області). У міських поселеннях зосереджено населення, промислова діяльність, сфера обслуговування тощо, тобто сформоване соціально-економічне середовище (інфраструктуру). Місто істотно впливає на прилеглі населені пункти, що дає можливість розвитку для ГРГ.

Однак диференціація соціально-економічних рівнів життя міського й сільського населення рекреаційного району загрожує відпливом молодого працездатного сільського населення до міст, що призводить до занепаду сільських населених пунктів. Цей чинник впливає на ПРГ, розвиток яких істотно відрізняється в сільській та міській місцевості. У міській місцевості рівень забезпеченості ПРГ вищий, ніж у сільській. Аналіз статистичних даних засвідчує деформовану структуру розміщення, наприклад, ресторани найбільш зосереджені в містах, у селах – кафе, бари, їдальні.

2012 р. у Ковельсько-Турійському рекреаційному районі функціонувало 240 підприємств ГРГ загальною місткістю 12,1 тис. місць (табл. 1). З них 75 % підприємств і 80,2 % місць припадає на Ковельський рекреаційний підрайон і на Турійський – 25 % і 19,8 % – відповідно.

Структура ГРГ Ковельсько-Турійського рекреаційного району (2012 р.)

№ з/п	Складова частина ГРГ	Кількість, од.	Кількість місць, од.
Ковельський рекреаційний підрайон			
1	Підприємства ресторанного господарства	163	8108
2	Підприємства готельного господарства	10	605
	Усього	173	8713
Турійський рекреаційний підрайон			
3	Підприємства ресторанного господарства	47	2732
4	Підприємства готельного господарства	20	637
	Усього	67	3369
	Разом	240	12082

З наведених даних випливає, що чисельність підприємств ГРГ на території Ковельського рекреаційного підрайону майже втричі перевищує чисельність підприємств ГРГ Турійського рекреаційного підрайону. Причина такої диференціації – наявність потужного залізничного промислового вузла – м. Ковель, на території якого зосереджено понад 100 підприємств ГРГ (7 од. ПГГ, 97 од. ПРГ). Однак у Турійському рекреаційному підрайоні зосереджено значно більшу кількість ПГГ (20 од.)

Серед загальної структури ПРГ у Ковельсько-Турійському рекреаційному районі переважають їдальні (38 %) і кафе (37 %) (рис. 1). Найменша кількість припадає на буфети (2 %) та кафетерії (1 %). Найбільша кількість їдалень зосереджена в сільській місцевості, а кафе – у міській. Серед ПГГ найбільшу частку в рекреаційному районі займають туристичні бази й бази відпочинку (57 %), які зосереджено в Турійському рекреаційному підрайоні (Озерянський, Соминський, Турійський рекреаційні вузли) та готелі (30 %), 78 % з яких зосереджено в Ковельському рекреаційному підрайоні (Ковельський рекреаційний вузол) (рис. 2). Мотелі (3 %) та дитячі табори (3 %) мають слаборозвинуту мережу.

Рис. 1. Структура ПРГ Ковельсько-Турійського рекреаційного району (2012 р.)

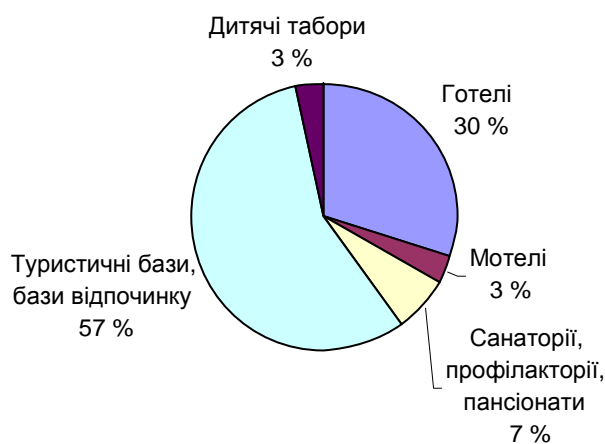

Рис. 2. Структура ПГГ Ковельсько-Турійського рекреаційного району (2012 р.)

Під час аналізу встановлено, що на території досліджуваного рекреаційного району з'явилися і комбіновані ПРГ, що зумовлено відповідними пріоритетами споживчого попиту: удень – кафе, увечері – дискотека, що дає можливість подовжити робочий час підприємства. Серед ПГГ переважають сезонні підприємства.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На території Ковельсько-Турійського рекреаційного району із загальної кількості ГРГ переважають їдальні, кафе, готелі, туристичні бази й бази відпочинку. Заклади ГРГ розміщені по території району нерівномірно. Найбільше їх зосереджено в Ковельському, Озерянському, Соминському, Турійському рекреаційних вузлах. Отже, у Ковельсько-Турійському рекреаційному районі Волинської області наявні об'єктивні передумови для подальшого розвитку ГРГ.

Для подальшого розвитку, зважаючи на сучасні економічні реалії, ГРГ району потрібно врахувати потреби споживачів; систематично аналізувати діяльність конкурентів; урахувати зміни в законодавстві та інфляційні процеси; проводити активну рекламно-інформаційну діяльність; розробити єдиний перелік закладів ГРГ та ін.

Подальшим етапом у дослідженні ГРГ є аналіз рекреаційних районів регіону, з'ясування їх просторових диференціацій і розвиток шляхів оптимізації.

Джерела та література

1. Архіпов В. В. Організація ресторанного господарства : навч. посіб. / В. В. Архіпов. – К. : Центр навч. л-ри, 2007. – 280 с.
2. Байлик С. И. Гостинничное хозяйство / С. И. Байлик. – Киев : Дакор, 2009. – 368 с.
3. Герасимчук З. В. Регіональна політика розвитку рекреаційного природокористування: механізми формування та реалізації : монографія / З. В. Герасимчук, Н. В. Коленда, Л. М. Черчик. – Луцьк : Надстир'я, 2007. – 172 с.
4. Головне управління статистики у Волинській області. Статистичний щорічник Волинь–2007 / за ред. М. І. Мотиль. – Луцьк : Голов. упр. статистики у Волин. обл., 2008. – 601 с.
5. Ільїн Л. В. Розвиток підприємств готельного та ресторанного господарства в системі Волинської облспоживспілки / Л. В. Ільїн, М. М. Ляшук // Тенденції, проблеми та перспективи розвитку національного ринку туристичних послуг: регіональний аспект : матеріали Всеукр. наук. конф. (Київ, 18–19 листоп. 2010 р.). – К. : НАУ, 2010. – С. 184–191.
6. Карпенко В. Д. Організація виробництва на підприємствах громадського харчування : навч. посіб. / [В. Д. Карпенко, А. Л. Рогова, В. Г. Шкарупа та ін.]. – К. : НМЦ «Укоопосвіта», 2003. – 248 с.
7. Любіцева О. О. Туристичні ресурси України : навч. посіб. / О. О. Любіцева, С. В. Панкова, В. І. Стафійчук. – К. : Альтерпрес, 2007. – 369 с.
8. Ляшук М. М. Готельне господарство Волинського регіону: сучасний стан та динаміка / М. М. Ляшук // Проблеми педагогічних технологій : зб. наук. пр. – 2009. – Вип. 5–6. – С. 126–130.
9. Ляшук М. М. Готельно-ресторанне господарство Волинської області / М. М. Ляшук // Розвиток туризму в період економічної кризи : матеріали XII Міжнар. наук.-практ. конф. студ., асп. і молодих учених (м. Донецьк, 13–14 квіт. 2010 р.). – Донецьк : [б. в.], 2010. – С. 54–56.
10. Ляшук М. М. Сучасний стан готельно-ресторанного господарства Волинської області / М. М. Ляшук // Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. асп. і студ. (м. Луцьк, 13–14 трав. 2009 р.) : у 3-х т. Т. 2. – Луцьк : РВВ «Вежа» Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки, 2009. – С. 55–56.
11. Мунін Г. Б. Управління сучасним готельним комплексом : навч. посіб. / [Г. Б. Мунін, А. О. Змійов, Г. О. Зінов'єв та ін.]. – К. : Ліра-К, 2005. – 520 с.
12. Організація обслуговування у підприємствах ресторанного господарства / за ред. проф. Н. О. П'ятницької. – К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2005. – 632 с.
13. Павлов В. І. Рекреаційний комплекс Волині: теорія, практика, перспективи : монографія / В. І. Павлов, Л. М. Черчик. – Луцьк : Надстир'я, 1998. – 124 с.
14. П'ятницька Г. Т. Менеджмент громадського харчування / Г. Т. П'ятницька. – К. : КНТЕУ, 2001. – 655 с.
15. Роглев Х. Й. Основи готельного менеджменту : підручник / Х. Й. Роглев. – К. : Кондор, 2009. – 408 с.

Стаття надійшла до редколегії
14.10.2013 р.

УДК 338.48-6 : 502(477.8)

І. М. Нетробчук – кандидат географічних наук, доцент кафедри географії Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки

Туристсько-рекреаційна діяльність в національному природному парку «Прип'ять–Стохід»

*Роботу виконано на кафедрі географії
СНУ ім. Лесі Українки*

Рекреаційні ресурси, зокрема рельєф, клімат, поверхневі води, рослинний і тваринний світ, мають надзвичайно великий вплив на організацію туристсько-рекреаційної діяльності. Рекреація в національних природ-